

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinствена Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarcima špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Uprava za statistiku – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave prihoda i carina Crne Gore i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvat

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Statistika spoljne trgovine se obrađuje i publikuje po specijalnom sistemu trgovine.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987. godinom. U 2006. godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 4. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje odredišta kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši ili dalje obrađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Statistika spoljne trgovine se temelji na Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (Službeni list, broj 18/12 i 47/19); Sporazumu o međusobnoj saradnji Uprave za statistiku i Uprave carina Crne Gore od 22.06.2004. godine (Aneks II od 20.01.2009. godine); Carinskim zakonima (Sl. list br. 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave (Sl. list, broj 03/2003 i 08/2007) i niz drugih uputstava.

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT;

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Revenue and Customs Administration of Montenegro each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

External trade statistics use special trade system for processing and publishing data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 2006, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 4. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

External trade statistics base on the Law on official statistics and official statistics system of Montenegro (Official Gazette No 18/12); Protocol of mutual cooperation in field of statistics of external trade statistics from 22.06.2004 (Annex II from 20.01. 2009.); Customs Laws (Official Gazette of Montenegro No 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006, and 21/2008), and the Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazette of Montenegro No 03/2003, and 08/2007), and other instructions.

The methodology for these statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT;

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

15 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR

thous. EUR

	Vrijednost / Value					
	2020	2021	2022	2023	2024	
Ukupni izvoz	366 128	437 045	700 252	674 331	615 042	Total exports
Ukupan uvoz	2 105 170	2 505 115	3 533 838	3 810 125	4 077 726	Total import
Saldo robne razmjene	-1 739 042	-2 068 069	-2 833 586	-3 135 794	-3 462 684	Goods trade balance

15 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE
SA ČLANICAMA CEFTETRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO
AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	
Ukupno	700 252	674 331	615 042	3 533 838	3 810 125	4 077 726	Total
Ukupno CEFTA	291 728	326 699	302 918	925 351	991 518	1 077 700	Total CEFTA
Učešće CEFTE u CG	42%	48%	49%	26%	26%	26%	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	149 447	190 856	184 534	614 776	661 711	699 611	Republic of Serbia
Bosna i Hercegovina	90 561	75 513	45 186	179 131	184 550	215 244	Bosnia and Herzegovina
Albanija	20 088	22 344	29 347	68 150	75 743	82 484	Albania
Sjeverna Makedonija	7 064	11 792	12 240	36 220	37 376	41 879	North Macedonia
Kosovo	24 569	26 127	31 502	26 612	31 494	36 536	Kosovo
Moldavija	-	68	109	461	645	1 945	Moldavia

15 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports				
	2021	2022	2023	2024	
Ukupno	437 045	700 252	674 331	615 042	Total
Srbija	107 291	149 447	190 856	184 534	Serbia
Bosna i Hercegovina	33 386	90 561	75 513	45 186	Bosnia and Herzegovina
Švajcarska	50 666	107 951	25 079	37 155	Switzerland
Slovenija	22 017	51 072	73 461	31 714	Slovenia
Kosovo	23 552	24 569	26 127	31 502	Kosovo
Albanija	19 954	20 088	22 344	29 347	Albania

15 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Uvoz / Imports				
	2021	2022	2023	2024	
Ukupno	2 505 115	3 533 838	3 810 125	4 077 726	Total
Srbija	500 910	614 776	661 711	699 611	Serbia
Kina	245 181	330 596	424 719	480 761	China
Njemačka	231 157	272 015	368 241	413 956	Germany
Italija	155 500	197 594	234 042	252 141	Italy
Grčka	148 487	289 142	245 676	238 740	Greece
Hrvatska	138 136	214 740	226 365	233 245	Croatia

15 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2021	2022	2023	2024	
UKUPNO	2 505 115	3 533 838	3 810 125	4 077 726	TOTAL
Evropa	2 073 368	2 847 110	3 058 283	3 277 896	Europe
Albanija	42 783	68 150	75 743	82 484	Albania
Austrija	34 829	36 582	45 348	47 670	Austria
Belgija-Luksemburg	23 899	26 146	22 473	23 936	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina	128 895	179 131	184 550	215 244	Bosnia and Herzegovina
Bugarska	15 195	21 010	22 742	21 991	Bulgaria
Ujedinjeno Kraljevstvo	22 424	24 615	34 648	35 147	United Kingdom
Grčka	148 487	289 142	245 676	238 740	Greece
Danska	11 136	26 310	16 264	17 716	Denmark
Italija	155 500	197 594	234 042	252 141	Italy
Mađarska	24 368	29 702	31 220	29 494	Hungary
Njemačka	231 157	272 015	368 241	413 956	Germany
Slovenija	46 218	68 178	59 185	63 534	Slovenia
Republika Srbija	500 910	614 776	661 711	699 611	Republic of Serbia
Polska	43 966	60 392	74 167	80 652	Poland
Sjeverna Makedonija	31 835	36 220	37 376	41 879	North Macedonia
Rumunija	30 277	34 299	39 970	37 311	Romania
Ruska Federacija	10 596	8 828	7 479	16 200	Russian Federation
Hrvatska	138 136	214 740	226 365	233 245	Croatia
Francuska	48 528	70 659	90 600	107 373	France
Holandija	49 183	57 339	67 099	78 926	Netherlands
Češka Republika	32 091	36 039	44 998	47 588	Czech Republic
Švajcarska	53 378	134 613	70 435	69 257	Switzerland
Švedska	16 631	27 849	32 673	42 290	Sweden
Španija	53 804	58 606	75 891	74 033	Spain
Turska	110 640	170 350	195 067	184 445	Turkey
Ostale zemlje	68 503	83 822	94 322	123 032	Other countries
Azija	355 763	508 724	630 826	680 162	Asia
Iran	1 346	1 618	827	1 050	Iran
Izrael	10 972	9 741	2 403	7 120	Israel
Indija	10 440	14 286	28 948	34 548	India
Indonezija	5 591	7 102	8 091	9 987	Indonesia
Japan	16 049	30 422	29 131	34 370	Japan
Kina	245 181	330 596	424 719	480 761	China
Koreja	12 002	37 265	20 853	18 823	Korea
Sirija	9	114	26	1	Syrian Arab Republic
Tajland	3 986	5 111	7 129	8 492	Thailand
Hong Kong	514	375	648	4 041	Hong Kong
Ostale zemlje	49 673	72 094	108 051	80 969	Other countries
Afrika	9 359	15 231	11 496	14 794	Africa
Alžir	3 060	2 936	192	476	Algeria
Obala Slonovače	32	27	15	56	Ivory Coast
Egipat	1 524	5 148	4 246	4 187	Egypt
Etiopija	9	24	23	31	Ethiopia
Kenija	325	345	226	168	Kenia
Libijska Arapska Džamahirija	-	-	-	13	Libyan Arab Jamahiriya
Tunis	637	1 088	1 510	1 322	Tunis
Ostale zemlje	3 772	5 663	5 284	8 541	Other countries
Amerika	65 578	161 481	107 328	103 323	America
Kanada	3 745	3 497	2 806	4 068	Canada
Panama	24	21	43	62	Panama
SAD	29 752	35 791	48 098	50 450	USA
Argentina	4 104	3 852	3 875	3 448	Argentina
Brazil	11 929	23 461	21 905	22 872	Brazil
Ekvador	7 078	6 012	8 177	6 184	Ecuador
Kolumbija	656	3 187	2 289	4 224	Columbia
Peru	290	341	464	612	Peru
Djevičanska ostrva	-	-	-	-	The Virgin Islands
Ostale zemlje	7 999	85 319	19 672	11 405	Other countries
Australija i Okeanija	1 047	1 291	2 192	1 550	Australia and Oceania
Australija	619	801	1 448	734	Australia
Novi Zeland	410	479	662	758	New Zealand
Ostale zemlje	18	11	82	58	Other countries

15 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2021	2022	2023	2024	
UKUPNO	437 045	700 252	674 331	615 042	TOTAL
Evropa	411 091	646 720	618 010	566 188	Europe
Albanija	19 954	20 088	22 344	29 347	Albania
Austrija	2 115	3 023	7 856	8 189	Austria
Belgija-Luksemburg	4 187	37 420	28 969	17 012	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina	33 386	90 561	75 513	45 186	Bosnia and Herzegovina
Bugarska	820	1 226	1 161	1 548	Bulgaria
Ujedinjeno Kraljevstvo	1 389	3 504	859	935	United Kingdom
Grčka	11 208	1 329	4 471	6 073	Greece
Danska	697	9 537	6 422	9 323	Denmark
Italija	25 293	31 959	17 878	19 727	Italy
Mađarska	6 540	6 141	8 881	1 915	Hungary
Njemačka	20 311	19 942	21 442	15 923	Germany
Slovenija	22 017	51 072	73 461	31 714	Slovenia
Republika Srbija	107 291	149 447	190 856	184 534	Republic of Serbia
Poljska	15 163	16 647	12 252	23 953	Poland
Sjeverna Makedonija	4 661	7 064	11 792	12 240	North Macedonia
Rumunija	547	352	915	1 151	Romania
Ruska federacija	2 348	448	179	500	Russian Federation
Hrvatska	3 702	7 069	6 488	6 721	Croatia
Francuska	2 187	3 153	1 308	3 740	France
Holandija	1 552	1 641	2 472	1 825	Netherlands
Češka Republika	11 237	14 853	29 686	13 934	Czech Republic
Švajcarska	50 666	107 951	25 079	37 155	Switzerland
Švedska	2 257	1 638	2 554	2 713	Sweden
Španija	3 761	3 899	6 584	5 159	Spain
Turska	24 180	15 761	9 013	12 403	Turkey
Kipar	333	60	803	249	Cyprus
Ostale zemlje	33 291	40 936	48 770	73 018	Other countries
Azija	15 448	44 448	43 138	40 179	Asia
Gruzija	118	279	157	247	Georgia
Iran	6	-	88	1	Iran
Irak	1	6	241	105	irak
Izrael	434	174	5 463	7 074	Israel
Indija	347	71	522	502	India
Indonezija	1	1	186	4	Indonesia
Japan	175	331	106	195	Japan
Kina	5 683	12 851	2 490	21 586	China
Koreja	278	596	588	205	Korea
Sirija	-	-	-	-	Syrian Arab Republic
Tajland	4	1	127	111	Thailand
Hong Kong	1 842	20 837	28 816	169	Hong Kong
Ostale zemlje	6 559	9 301	4 355	9 980	Other countries
Afrika	5 759	3 280	2 434	2 514	Africa
Alžir	-	-	-	-	Algeria
Obala Slonovače	-	-	-	-	Ivory Coast
Egipat	1 294	177	13	78	Egypt
Etiopija	-	322	-	340	Ethiopia
Libijska Arapska Džamahirija	3 033	-	61	260	Libyan Arab Jamahiriya
Mali	-	-	-	2	Mali
Tunis	6	-	20	1	Tunis
Ostale zemlje	1 426	2 781	2 340	1 833	Other countries
Amerika	4 619	5 591	10 432	5 903	America
Kanada	258	245	239	195	Canada
Panama	8	-	232	38	Panama
SAD	2 907	3 612	9 799	5 047	USA
Argentina	1	16	2	2	Argentina
Brazil	15	22	5	37	Brazil
Ekvador	53	75	-	-	Ecuador
Kolumbija	1	-	1	5	Columbia
Peru	1	-	1	16	Peru
Djevičanska ostrva	-	-	11	11	The Virgin Islands
Ostale zemlje	1 376	1 620	142	552	Other countries
Australija i Okeanija	127	213	318	258	Australia and Oceania
Australija	126	210	317	252	Australia
Novi Zeland	1	2	2	1	New Zealand
Ostale zemlje	-	-	-	5	Other countries

15 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	
Ukupno	700 252	674 331	615 042	3 533 838	3 810 125	4 077 726	Total
Evropska unija ¹⁾	212 186	243 477	179 159	1 560 768	1 744 190	1 857 332	European Union ¹⁾
Ostale evropske zemlje	488 066	374 532	387 028	1 286 343	1 314 093	1 420 564	Other European countries
Amerika	5 591	10 432	5 903	161 481	107 328	103 323	America
Azija	44 448	43 138	40 179	508 724	630 826	680 162	Asia
Afrika	3 280	2 434	2 514	15 231	11 496	14 794	Africa
Australija i Novi Zeland	213	318	258	1 291	2 192	1 550	Australia and New Zealand

¹⁾ Od januara 2021. godine, podaci spoljnotrgovinske robne razmjene sa Ujedinjenim Kraljevstvom su isključeni iz podataka Evropske unije.

¹⁾ Since January 2021 the data on ITGS with the UK are excluded from the EU data.

15 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹⁾EXPORT AND IMPORT BY SITC GOODS SECTIONS¹⁾

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	
Ukupno	700 252	674 331	615 042	3 533 838	3 810 125	4 077 726	Total
Hrana i žive životinje	43 042	46 776	54 472	636 242	744 970	773 286	Food and live animals
Piće i duvan	18 100	41 907	45 210	119 301	150 938	163 756	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	91 698	86 381	102 349	26 489	32 964	32 866	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	209 884	244 883	154 381	616 815	393 695	425 648	Mineral fuels and lubricants
Životinjska i biljna ulja i masti	1 444	2 395	2 528	29 036	17 538	20 242	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	41 489	52 392	60 695	346 276	421 653	464 524	Chemical products
Proizvodi svrstani po materijalu	199 598	97 601	61 363	618 171	628 444	635 488	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	66 327	67 201	94 185	709 935	885 230	991 525	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	28 670	28 596	35 660	431 506	528 361	563 441	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	-	6 200	4 200	67	6 332	6 950	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev. 4

¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev.4

